
Людмила КРЕМПОВИЧ, магістрантка
Науковий керівник: **к.геог.н., доц. Барна І.М.**

ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА СТАНУ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ ПАРКУ «СОПІЛЬЧЕ» В М. ТЕРНОПІЛЬ

Вступ. Парк «Сопільче» є важливим урбаністичним зеленим масивом у м. Тернопіль, що забезпечує рекреаційні, оздоровчі та естетичні функції, а також підтримує біорізноманіття міської екосистеми. Дослідження стану зелених насаджень у парку є актуальним через антропогенний вплив, старіння деревостанів та зміни в благоустрої [2, 3].

Досліджувані об'єкти та методика:

Парк поділено на кілька ділянок:

- Ділянка біля озера та дороги;
- Ділянка поблизу річки та зоокутка;
- Центральні та тіньові частини з алеями.

Методика дослідження стану зелених насаджень у парку «Сопільче» включала [1, 6, 7]:

- Інвентаризацію дерев та чагарників (визначення видового складу, віку та стану);
- Оцінку стану дерев за ознаками пошкоджень, сухості, дупел та пеньків»
- Фіксацію антропогенного впливу (шум, людський потік)!
- Флористичну характеристику трав'яного покриву!
- Врахування нових благоустрійних проєктів: реорганізацій біля озера та створення терапевтичного саду.

У результаті езонних досліджень визначено склад та стан зелених насаджень парку «Сопільче»:

Дерева та чагарники:

- Молоді саджанці: дуб звичайний (*Quercus robur* L.), липа серцелиста (*Tilia cordata* Mill.), клен ясенелистий (*Acer negundo* L.), клен звичайний (*Acer platanoides* L.), ясен звичайний

(*Fraxinus excelsior* L.), каштан кінський (*Aesculus hippocastanum* L.), горіх звичайний (*Juglans regia* L.).

- Старі дерева: верба плакуча (*Salix babylonica* L.), тополя чорна (*Populus nigra* L.), клен звичайний (*Acer platanoides* L.), граб звичайний (*Carpinus betulus* L.)

- Алеї: катальпа звичайна (*Catalpa bignonioides* (Walter) Bignoniaceae), червонолиста слива (*Prunus cerasifera* Ehrh.).

- Чагарники: спірея (*Spiraea* L.), садовий жасмин (*Philadelphus coronarius* L.), свидина (*Cornus sanguinea* L.).

- Пошкоджені або в поганому стані: ялини звичайні (*Picea abies* (L.) H. Karst.), береза повисла (*Betula pendula* Roth.), окремі граби звичайні (*Carpinus betulus* L.).

Трав'яний покрив та інші рослини:

- Тіньові та затінені ділянки: копитень європейський (*Asarum europaeum* L.), подорожник ланцетолистий (*Plantago lanceolata* L.), журавець блискуний (*Filipendula ulmaria* (L.) Maxim.), суниця лісова (*Fragaria vesca* L.).

- Трави з родини тонконогих зустрічаються локально

Біотичні взаємодії:

- На ділянках біля водойм спостерігаються водоплавні птахи: чапля біла (*Ardea alba* L.), крижень звичайний (*Anas platyrhynchos* L.).

- Плодові дерева, зокрема молоді горіхи (*Juglans regia* L.) та алича червона (*Prunus cerasifera* Ehrh.), сприяють урбаністичній біорізноманітності.

Нові благоустрійні проекти [7]:

- Реорганізація біля озера: модернізація берегової лінії та доріжок.

- Відкриття терапевтичного саду в японському стилі:

- Декоративне каміння;

- Аераційні фонтани;

- Троянди садові на арках;

- Підвищення рекреаційного та оздоровчого потенціалу парку.

За результатами дослідження встановлено проблеми та антропогенний вплив:

- Значна кількість пеньків та старих дерев потребує утилізації або реконструкції;
- Шум від автомобільного руху зменшує рекреаційний потенціал парку;
- Конкуренція між дорослими деревами (особливо кленами та ясенами) ускладнює їх нормальний ріст;
- Деякі старі дерева мають покручені стовбури та дупла, що створює ризики для відвідувачів.

Рекомендації щодо утримання та розвитку:

- Продовжувати висаджування молодих дерев та чагарників з адаптованих видів;
- Розглянути санацію старих та пошкоджених дерев;
- Формувати алеї та відкриті ділянки для покращення освітлення та зменшення конкуренції;
- Підтримувати та розвивати терапевтичний сад та інші благоустрійні проекти;
- Створити інформаційні знаки про рослинний і тваринний світ для підвищення екологічної культури відвідувачів;
- Регулярний моніторинг стану дерев та чагарників для планування подальших озеленювальних заходів.

Висновки. Парк «Сопільче» є важливою складовою міського зеленого каркасу, що поєднує старі цінні насадження та активне оновлення деревостанів. Реорганізація біля озера та створення терапевтичного саду в японському стилі значно підвищують рекреаційну та оздоровчу функцію парку. Незважаючи на наявність проблем із старими деревами та антропогенний вплив, парк підтримує біорізноманіття та сприяє поліпшенню якості життя мешканців м. Тернопіль.

Література:

1. Грицак Л. Р., Барна І.М., Кодлюк І.М., Сельська І.І., Сплавінська Ю.Т., Сукар Х.В., Барна С.С.. Біоіндикаційні методи

для потреб системного аналізу якості довкілля. *Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Географія*. 2017. № 2. С. 153-165.

2. Крисаченко В. С. Екологічна культура: теорія і практика. Київ : Заповіт, 1996. 352 с.

3. Глущенко В. Парки та зелені насадження міста: проблеми охорони та відтворення. Київ, 2018. 240 с.

4. Савченко В. М. Дендрологія та озеленення міста. Київ, 2015. 368 с.

5. Тищенко Л. Біорізноманіття в міських екосистемах. Харків: ХНУ, 2020. 312 с.

6. Кабінет Міністрів України. Державні санітарні норми щодо озеленення міст. Київ, 2017.

7. Інформація про благоустрій парку та відкриття терапевтичного саду. URL: <https://ternopilcity.gov.ua> (дата звернення: 18.09.2025).

Максим ЗИСКО, магістрант
Науковий керівник: д.геог.н., проф. **Царик Л.П.**

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ БОРСУКІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Геоекологічний аналіз проблем природокористування Борсуківської сільської територіальної громади, показав такі особливості. Сільськогосподарська освоєність території громади становить 80%, розораність 65%, лісистість 9%. У структурі сільськогосподарського землекористування переважають орні землі та пасовища (94%) найнижчою є частка багаторічних насаджень (1%). Частка земель під водою і болотами у громаді становить 6%, у структурі земель водного фонду переважають ставки та штучні водосховища (92%). Проблемним є індивідуальне водопостачання у частині населених пунктів та